

Door een geheimenis omsloten

(Gezang 480, vierde couplet, eerste regel)

Kort verslag van het studieverlof
genoten in juli/augustus 2012

Piet van Veldhuizen

1. Thema
 2. Een serie gesprekken
 3. Conclusies in een notedop
 4. Uitwerking en vervolg
 5. Ten besluite
- Bijlage A: Lijst van gesprekspartners
- Bijlage B: Literatuurlijst

1. Thema

Het studieverlof was gewijd aan de vraag hoe bijzondere gaven en verschijnselen, van het soort dat dikwijls als ‘paranormaal’ wordt aangeduid, zich verhouden tot ons algemene wereldbeeld en tot de wereld van kerk en geloof.

De insteek was vooral persoonlijk: ik heb ervaring met ‘telepathie’, dus met vormen van contact met medeschepselen die niet via de uiterlijke zintuigen verlopen. Ik denk zelfs dat een belangrijk deel van mijn werk als pastor niet echt mogelijk zou zijn zonder telepathie. Dat geldt volgens mij voor iedere pastor, maar vaak gebruiken we dat buitenzintuiglijke contact zonder het ons te realiseren. Je voelt dat je iemand nú moet bellen, en die persoon blijkt je ook echt nú nodig te hebben: hij of zij heeft een ‘telepathisch’ noodsignaal gestuurd. We noemen dat in onze cultuur ‘een gelukkig toeval’ en denken er verder niet over na. Of ik weet opeens tijdens het preken heel zeker dat ik iets moet zeggen wat helemaal niet op mijn papier staat – en na de dienst bedankt iemand me voor die opmerking, want die was voor hem of haar precies wat er gezegd moest worden. Dan heb ik dus gereageerd op iets wat bij iemand heel sterk leefde, een ongesproken vraag. En tijdens gesprekken waarin we een uitvaart voorbereiden, ervaar ik vaak dat gedachten van kwetsbare mensen zich op een goede manier beginnen te mengen tot iets waar ik mee uit de voeten kan – ik voel dan dat ik veel meer ontvang dan wat er in woorden wordt gezegd. We zitten dan niet opgesloten, ieder in de huls van zijn eigen persoontje – het bewustzijn van de gespreksdeelnemers vloeit als het ware gedeeltelijk in elkaar, en soms is het alsof je die hele wereld achter de woorden zó kunt grijpen. Dan is de geestelijke overdracht veel rijker dan alleen wat woorden en lichaamstaal kunnen overbrengen.

Al jarenlang houdt de vraag me bezig, waarom zulke dingen niet worden ‘meegenomen’ in ons algemene wereldbeeld. Het frustriert me soms mateloos dat veel ‘nuchtere’ mensen (blinde mensen, denk ik dan kwaad) volhouden dat dit allemaal bakerpraat en onzin is. Wetenschappers die zich met deze verschijnselen bezig houden, worden door hun collega’s vaak niet serieus genomen, alleen al vanwege het feit dat ze deze verschijnselen willen onderzoeken. En in de kerk wordt er vaak erg krampachtig over gedaan. Omdat het zo ongrijpbaar is, zijn mensen bang dat de duivel ermee speelt – terwijl die volgens mij net zo graag speelt met ons geld en onze gewone vooroordelen, om maar eens iets te noemen.

In de jaren die aan het studieverlof vooraf gingen, heb ik de meeste van de boeken gelezen die in de literatuurlijst worden genoemd. Die hebben me geholpen om mijn gedachten wat meer scherpte en richting te geven. Het verlof was bedoeld om alles wat zich in mijn hoofd en hart had opgehoopt, eens naast elkaar te leggen. Heel letterlijk: op de eerste verlofdag heb ik meer dan zeventig gele memobriefjes volgekrabbeld met losse gedachten, en die vervolgens al puzzelend op volgorde gelegd, om er lijn in te brengen.

2. Een serie gesprekken

De hoofdlijn van het studieverlof werd gevormd door een serie intensieve gesprekken. Ik had een lijst gemaakt van mensen met wie ik graag eens zou ‘sparren’. Zie Bijlage A, waar alle gesprekspartners opgesomd staan, met een korte beschrijving van wie ze zijn en vaak ook met hun website erbij. De lijst had nog veel langer kunnen zijn. Opvallend vond ik dat niemand ‘nee’ heeft gezegd, en dat de

welwillendheid ook tijdens de gesprekken heel groot was. Graag had ik ook Rupert Sheldrake gesproken, van wie ik veel boeken heb gelezen, maar hij was in deze periode voor colleges in de Verenigde Staten.

Het belang van de gesprekken was voor mij driedelig:

- Door dezelfde soort vragen telkens weer met iemand anders door te nemen, oefende ik in het verwoorden van de thematiek. Het vinden van woorden en begrippen is op dit terrein niet altijd eenvoudig. Het was ook goed om te checken of dingen die ik zei, begrepen werden zoals ik ze bedoelde.
- Door met mensen te spreken die elk een heel eigen invalshoek in de thematiek hebben, wilde ik voorkomen dat ik te gemakkelijk volgens mijn eigen schema zou gaan denken – de gesprekken behoedden me voor een te gemakkelijke invulling van mijn wereldbeeld volgens mijn eigen ideeën.
- De eigen ervaring van de diverse gesprekspartners bracht ook nieuwe gezichtspunten binnen, dingen die aanvankelijk niet op mijn lijstje stonden. Dat was niet altijd prettig voor mijn gemoedsrust, maar wel belangrijk.

Voor de gesprekken heb ik heel wat kilometers gemaakt, per auto en soms ook per trein en per veerboot, en in de plaats van bestemming natuurlijk ook te voet. In mijn beleving maakten die reisjes, behalve dat ze aangenaam waren, ook echt deel uit van het project, want het ontwikkelen van gedachtengangen gaat al reizende heel anders dan aan een schrijfbureau. Niet voor niets gaven in de Oudheid sommige filosofen in Athene en Rome hun lessen al wandelend. Met een aantal van de gesprekspartners heb ik een deel van het gesprek ook bewust lopend gevoerd.

3. Een paar beknopte conclusies

- ‘Bijzondere’ verschijnselen en gaven (zoals helderziendheid, telepathie, genezende gaven, heldervoelendheid, voorspellende dromen) horen bij de natuur. Ze maken deel uit van de schepping precies zoals alle andere verschijnselen daar deel van uitmaken.
- Als we bijzondere gaven een geschenk van God noemen, geldt dat op precies dezelfde manier waarop ook andere gaven een geschenk van God zijn: de gave om lekker te kunnen koken, lichaamskracht, gezondheid, mooi weer (of regen), vriendelijkheid, noem maar op. Telepathie en helderziendheid komen niet uit een speciaal laatje in Gods kadootjeskast, ze zijn gewoon één van de dingen waarmee we gezegend zijn, of waar we een zware dobber aan hebben.
- De kans dat bijzondere gaven ‘een kwade kracht’ zijn, is even groot als de kans dat je geld of je verstand in dienst staat van het kwade. In beide gevallen geldt dat het erop aan komt op welke manier je met deze verschijnselen omgaat. Als je in de ban ervan raakt, kan het niet goed zijn (maar let wel, dat geldt óók van je postzegelverzameling!). Als het je vrij maakt, is het een zegen. Als iemand het gebruikt om haar of zijn ego te strelen, is het slecht, maar als iemand er de gemeenschap mee dient, is het een zegen. Als er meer

angst dan liefde mee gemoeid is, is het niet goed. Maar nogmaals: dat geldt voor alles. Ook in die zin zijn 'paranormale' verschijnselen in feite heel normaal.

- We denken in onze cultuur over het individu teveel als over een losse persoon, helemaal functionerend vanuit zijn eigen individuele hersens. We lijden aan een chronisch gebrek aan verbondenheid, gedeeltelijk omdat we onszelf als 'onverbonden' individuen beschouwen. Maar er bestaat, bij dieren en mensen, ook een collectief bewustzijn, een verbondenheid die bijvoorbeeld blijkt uit telepathisch contact, of uit de 'kick' van synchroonzwemmen of koorzang (dat je samen één mechanisme bent, dat iets in je functioneren écht samensmelt). Ons bewustzijn is eerder een veld om ons heen dan een gebied in ons brein. Uitstraling en aura hebben daar ook iets mee te maken. Diepe verbondenheid is dat je op elkaar 'ingetuned' bent, heel letterlijk. Veel dingen op het gebied van liturgie en gebed hebben daar ook mee te maken.
- Het wereldbeeld van de meeste kerkleden wordt niet bepaald door de Bijbel of door hun geestelijke ervaringen. We volgen over het algemeen klakkeloos de populaire versie van het wetenschappelijk wereldbeeld dat grotendeels in de 19^e eeuw is ontstaan: dromen zijn bedrog, wij zijn ons brein, spoken bestaan niet, bakerpraat moet je niet geloven. Daar gieten we dan als een sausje de geloofsleer overheen. Dus: de dromen in de Bijbel zijn geen bedrog, maar die van je kinderen wel. Spoken bestaan wel in het geloof maar niet in het echt. Zo hebben we een beetje een verknipt wereldbeeld. Dat is volgens mij dringend aan herziening toe.
- De Bijbel is vaak gebruikt om precies onze eigen geloofsleer te ondersteunen. Er bestaat niet één eenduidige bijbelse leer over bijzondere verschijnselen, vooral ook omdat ze vanuit het bijbelse wereldbeeld helemaal niet bijzonder zijn. Het is wel belangrijk om nog eens goed na te gaan wat bijvoorbeeld het oudtestamentische verbod op het raadplegen van waarzeggers en astrologen inhoudt, en hoe we dat naar onze huidige situatie vertalen.

4. Uitwerking en vervolg

Met de redactie van het tijdschrift VolZin (dat vroeger Hervormd Nederland heette) heb ik een plan opgevat, om in het najaar van 2012 een artikel in dat blad te publiceren over deze materie, en daarna een weblog te starten waarin ik geregeld een kort stuk schrijf over een aspect van wat ik heb overdacht. Ik heb een lijst van ruim 50 deelthema's, en bij 25 daarvan heb ik al een tekst klaarliggen van circa 500 woorden. Zo'n weblog zou reacties oproepen, waarop ik dan weer zou kunnen ingaan. Ik zou bijvoorbeeld eens per veertien dagen een tekst kunnen publiceren, en in de tussenliggende weken kunne reageren op de ingezonden reacties.

Momenteel is nog niet helemaal duidelijk hoe e.e.a. zal gaan verlopen. Maar er ligt genoeg stof tot schrijven klaar. Mijn bedoeling is om hiermee het denken in de kerken, en in 'spirituele' kringen buiten de kerk, een impuls te geven.

Mijn wens zou zijn dat 'bijzondere gaven en verschijnselen' niet meer zo bijzonder zouden worden gevonden, en dat mensen er zonder schroom mee zouden kunnen functioneren in de christelijke

gemeenschap. Net als met alle andere gaven zouden ze dat bescheiden en zonder opdringerigheid moeten doen, niet om belangrijk te zijn maar om elkaar in vreugde te dienen met alles waarmee God ons heeft gezegend. Als anderen daar in oprechtheid bedenkingen bij hebben, zouden ook die vrij en open moeten kunnen worden verwoord.

5. Ten besluite

De titel van dit werkstukje komt uit gezang 480, een lied dat me na aan het hart ligt. De eerste regels van vers 4 luiden als volgt:

*Door een geheimenis omsloten,
door alle dingen uitgestoten,
gaat hij op alle dingen in.*

Of de liedschrijver het zo bedoeld heeft, weet ik niet zeker, maar als aan de ene kant de 'wetenschap' zegt dat mijn telepathische ervaringen niet bestaan, en aan de andere kant de 'kerk' zegt dat ze er niet bij horen, voel ik me soms zo: door alle dingen uitgestoten. Dat heeft een heel goede kant: je moet wel zoeken en vragen, je kunt geen genoegen nemen met halve antwoorden. De minder goede kant is dat je je soms eenzaam voelt, en dat herkent iedereen die met ervaringen leeft die door de omgeving niet worden erkend.

Ik besluit met de rest van het couplet, en daarmee geef ik ook aan dat ik de komende tijd gewoon weer het ambacht en de roeping van bijbeluitleg en prediking ter hand ga nemen:

*Alleen uw woord geeft aan zijn falen,
zijn rustloos zoeken en verdwalen,
een onuitsprekelijke zin.*

27 augustus 2012, Hendrik-Ido-Ambacht
Piet van Veldhuizen

Bijlage A: Lijst van gesprekspartners

1. **Drewes Hielema** (*gesprek op 17 juli 2012 in Den Haag*)

Ingenieur op het gebied van waterstoftechniek, eigenaar van Soldesa Hydrogen BV. Houdt zich intensief bezig met de procesfilosofie en processtheologie van Alfred North Whitehead. Actief lid van de Kloosterkerk (PKN Den Haag).

2. **Anja van der Sar-van Vliet** (*gesprek op 18 juli in Vlaardingen*)

Shiatsu-therapeute en coach (MBC Topcoach) met een eigen praktijk. Actief lid van de PKN-gemeente Vlaardingen. Zie www.shiatsu-coaching-lingdao.nl

3. **Jan Willem Kirpestein** (*gesprek op 19 juli in Hendrik-Ido-Ambacht*)

Adviseur in transformatieprocessen, leiderschapcoach. Voorheen hervormd predikant in Waardenburg, Gouda, Kampen en Barendrecht. Eigenaar van Soul, Heart & Mind Corpus BV, oprichter van de Soulcare Foundation. Zie <http://www.jwkirpestein.org>.

4. **Michiel Hegener** (*gesprek op 24 juli in Wassenaar*)

Free-lance journalist, opgeleid als sociaal geograaf en kartograaf, werkend voor o.a. NRC Handelsblad, Volkskrant en ANWB. Auteur van een boek over de vrijheid om een geloofstraditie te verlaten (*Vrijheid van godsdienst*) en van een boek over reïncarnatie, mede vanwege persoonlijke ervaringen (*Leven op herhaling*). Zie <http://www.michielhegener.nl>.

5. **Hank Meldrum** (*gesprek op 25 juli in Dordrecht*)

Craniosacraaltherapeut met een eigen praktijk in Dordrecht en Hilversum, docent bij The Upledger Institute in de Verenigde Staten (zie <http://www.upledger.com>). Actief lid van de Scots International Church in Rotterdam.

6. **Eduard van Holst Pellekaan** en **Cees Veltman** (*gesprek op 26 juli in Utrecht*)

Hoofdredacteur en redacteur van het blad VolZin, 'tijdschrift voor zinvol leven'. Zie www.volzin.nu.

7. **Jarek Kubacki** (*gesprek op 26 juli in Hendrik-Ido-Ambacht*)

Theoloog, uit Polen afkomstig. Zijn grootvader was Mennoniet, zijn ouders waren niet-godsdienstige kaderleden van de communistische partij. Hij werd in Polen gereformeerd, studeerde theologie in Warschau en Kampen, daarna bij de remonstranten in Leiden en bij de oudkatholieken in Utrecht. Was betrokken bij de Dominicusgemeenschap en de Anglicaanse kerk in Amsterdam en is

voorganger in de (oecumenische) Kritische Gemeente IJmond. Is via internet en met publicaties in opiniebladen actief in de Poolse kerkelijke wereld en werkt aan het vormen van een Episcopale kerkgemeenschap in Krakau. Is ook vrijmetselaar. Zie zijn blog *Don't shoot the prophet*, <http://networkedblogs.com/A6JgK>

8. **Jan Diek van Mansvelt** (*gesprek op 27 juli in Broek in Waterland*)

Emeritus hoogleraar Biologische Landbouw aan de Wageningen Universiteit. Stond aan de wieg van het Demeter-keurmerk voor producten uit de biologisch-dynamische landbouw. Auteur van het boek *Dwarskijken op Darwin* dat een aantal alternatieve visies op de evolutieleer bespreekt. Aanhanger en kenner van de antroposofie. Was in 2009 mede-organisator van een symposium over 'ervaringen van voor de geboorte en na de dood' aan de VU in Amsterdam.

9. **Lisette Thooft** (*gesprek op 27 juli in Broek in Waterland*)

Free-lance publiciste, met vaste bijdragen in de bladen VolZin en Happinez. Publiceerde een aantal boeken, met name over man-vrouw-relaties en de vaak moeizame kunst om een diep en duurzaam liefdesleven te onderhouden. Is als betrokken buitenstaander (en vaak als interviewer) hevig geïnteresseerd in alle mogelijke spirituele tradities. Zie een interview met haar in Het Vermoeden (IKON) op www.luxmagazine.nl (klik op Het Vermoeden en vul dan de naam Thooft in op het zoekveld).

10. **Agnes de Kok** (*gesprek op 2 augustus te Schalkwijk*)

Beeldend kunstenaar en yogadocente. Trad na het overlijden van haar partner, de musicus en KRO-presentator Wico Clements, toe tot de rooms-katholieke kerk en ontving het vormsel. Is actief in de parochie waarin Wico tot zijn dood kerkorganist was geweest. Zie www.degroenezee.nl.

11. **Piet Schelling** (*gesprek op 6 augustus te Monster*)

Emeritus predikant, auteur van o.a. de boeken *Paranormale Gaven (#)*, *Helder Zien (#)* en *Daar word je beter van* (over ziekte, gezondheid, geloof).

12. **Koert van der Scheer** (*gesprek op 7 augustus te Utrecht*)

Eigenaar van het vertaalbedrijf Textcase te Utrecht, daarvoor werkzaam als uitgever bij Kok en Sdu Uitgevers, theoloog, studiegenoot uit mijn Utrechtse jaren. Richtte samen met Jan Willem Kirpestein de Soulcare Foundation op. Zie ook www.textcare.nl.

13. **Sietse Visser** (*gesprek op 8 augustus te Houten*)

Gevangenispredikant te Nieuwegein. Beoefent sinds vele jaren vipasana-yoga, kenner van het denken van o.a. Krishnamurti, Baghwan, Gurdjieff en Miskotte, houdt zich bezig met de wezenlijke raakpunten tussen boeddhisme en christendom.

14. **Jim Schilder** (*gesprek op 9 augustus te Amsterdam*)

Zoon uit een prominente Kampense theologenfamilie in de gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Voormalig hoofdredacteur van HP/De Tijd, sinds kort rooms-katholiek priester in de H. Nicolaasparochie te Amsterdam. Vond zijn roeping en hervond zijn geloof deels via een regressietherapie. Zie een interview met hem in Het Vermoeden (IKON) op www.luxmagazine.nl (klik op Het Vermoeden en vul dan de naam Jim Schilder in op het zoekveld).

15. **Tilmann Haberer** (*gesprek op 14 augustus te München*)

Protestants predikant, co-auteur van het boek *Gott 9.0*. Was City-pastor in München, is nu journalist en vertaler en geeft leiding aan het oecumenisch pastoraal crisiscentrum "Münchner Insel" in het stadscentrum. Zie ook www.gott90.de.

16. **Othona Community** (*informele gesprekken op 19 en 20 augustus te Bradwell*)

Oecumenisch gemeenschapscentrum rond de 7^e-eeuwse St. Peter's Chapel op de plek van het voormalige Romeinse fort Othona. De deelnemers zijn zowel leden van diverse christelijke stromingen als humanistisch georiënteerde niet-gelovigen. Zie ook <http://www.othona-bradwell.org.uk>.

Bijlage B: Literatuurlijst

Dingemans, G.D.J. en P.G. Smelik (2005). *Deze wereld en God. Modern wereldbeeld en christelijk geloof*. Kok.

Dongen, Hein van, Hans Gerding, Rico Sneller (2011). *Wilde beesten in de filosofische woestijn. Filosofen over telepatie en andere buitengewone ervaringen*. Ten Have.

Fraser, Peter, Harry Massey (2008). *Decoding the Human Body-Field. The New Science of Information as Medicine*. Bear & Company.

Glaudemans, Willem (2012). *Boek van het eeuwige leven. Een cursus in sterven*. Ankh-Hermes.

Hegener, Michiel (2012). *Leven op herhaling. Bewijzen voor reïncarnatie*. Ten Have.

Küstenmacher, Marion, Tilmann Haberer, Werner Tiki Küstenmacher (2010). *Gott 9.0. Wohin unsere Gesellschaft spirituell wachsen wird*. Gütersloh, Gütersloher Verlagshaus.

Lipton, Bruce H. (2008). *The Biology of Belief. Unleashing the Power of Consciousness, Matter & Miracles*. London etc., Hay House (Revised Edition).

Lommel, Pim van (2009). *Eindeloos bewustzijn. Een wetenschappelijke visie op de bijna-dood ervaring*. Ten Have.

Lucadou, Walter von (2012), *Die Geister, die mich riefen. Deutschlands bekanntester Spukforscher erzählt*. Köln, Lübbe.

McTaggart, Lynne (2011). *The Bond. Connecting through the space between us*. London etc, Hay House.

Radin, Dean (2006). *Entangled Minds: Extrasensory Experiences in a Quantum Reality*. Paraview Pocket Books.

Radin, Dean (2009/1997). *The Conscious Universe. The scientific truth of psychic phenomena*. New York, HarperCollins Publishers.

Schelling, Piet (1991). *Paranormale verschijnselen. Pastoraal-bijbelse overwegingen*. Kampen, Kok.

Schelling, Piet (1993). *Helder zien. Gesprekken over geloof en paranormale ervaringen*. Zoetermeer, Meinema.

Schelling, Piet (2008). *Daar word je beter van! Geloof, ziekte en genezing*. Kampen, Kok.

Sheldrake, Rupert (1994). *The Rebirth of Nature: The Greening of Science and God*. Park Street Press.

Sheldrake, Rupert (2003). *The Sense of being stared at and other aspects of the Extended Mind*. London, Arrow Books.

Sheldrake, Rupert (2011). *Dogs That Know When Their Owners Are Coming Home, and Other Unexplained Powers of Animals. Fully Updated and Revised*. Three Rivers Press

Sheldrake, Rupert (2011/1988). *The Presence of the Past. Morphic Resonance and the Habits of Nature. Fully Revised and Updated.* London, Icon Books.

Sheldrake, Rupert (2012). *The Science Delusion. Freeing the Spirit of Enquiry.* London, Coronet.